

Sisekaitseakadeemia

Finantskolledž

Kairi Schmidt

DIVIDENDIDE VÄLJAMAKSETE MÕJU
SOTSIAALMAKSU LAEKUMISELE

Lõputöö

Juhendaja:

Kerly Randlane: MPA

Tallinn 2014

SISUKORD

SISSEJUHATUS	3
1. MAKSUDEST KÕRVALEHOIDUMISE JA VÄLTIMISE SISU.....	6
1.1. Maksuaugu mõiste ja olemus	6
1.2. Maksudest kõrvalehoidumise põhjused	12
2. DIVIDENDIDE VÄLJAMAKSETE MAKSUSTAMINE EESTIS.....	19
2.1. Dividendi mõiste ja olemus.....	19
2.2. Dividendide maksmine Eestis	26
KOKKUVÕTE.....	33
SUMMARY	36
VIIDATUD ALLIKATE LOETELU	37
TABELITE JA JOONISTE LOETELU.....	41

SISSEJUHATUS

On levinud arvamus, et maailmas on vältimatud kaks asja: maksud ja surm. Tänapäeval on see vaieldav, kuna tundub, et vältimatu on vaid surm, sest makse on võimalik teatud tingimustel ka vältida.

Teema aktuaalsus seisneb selles, et 2013 aasta pöörati suurt tähelepanu dividendide täiendavale maksustamisele sotsiaalmaksuga, kuid endiselt kasutavad paljud juhatuse liikmed võimalust võtta juhatuse liikme tasu välja dividendidena. Taolise tegevuse eesmärgiks on riigile sotsiaalmaksu tasumisest pääsemine. Dividendide väljamakse maksustatakse vaid tulumaksuga, kuid töölepingu alusel ning juhatuse liikmele makstava tasu maksustatakse lisaks sotsiaalmaksule ka tulumaksu, pensionikindlustusmaksuga ja töötuskindlustusmaksuga.

Autorile teadaolevalt on sarnast teemat varem Sisekaitseakadeemias käsitletud A. Asteli poolt „Dividendide maksustamine aktiivse tuluna“, kus on käsitletud dividendide väljamakseid üldiselt. Antud lõputöö autor analüüsib dividendide väljamaksete mõju sotsiaalmaksu laekumisele.

Teema valiku põhjenduseks on asjaolu, et maksuseadustes leidub nõrku kohti, mida on võimalik erinevalt tõlgendada. Neid nõrku kohti nimetatakse „aukudeks seaduses“ (*ingl legal loophole*). Üha enam püütakse maksuseadusest tulenevate aukudega maksude tasumisest kõrvale hoiduda. Tegemist on aktuaalse teemaga, kus maksumaksja tegevus on kooskõlas seaduse sätetega, kuid mitte seaduse mõttega.

Lõputöö probleem seisneb selles, et Eesti äriseadustik võimaldab ettevõtjal maksukoormust vähendada asendades juhatuse liikme tasu dividendidega. See on üks viis kuidas maksumaksjad püüavad oma maksukoormust vähendada ja maksudest kõrvale hiilida. Iga ettevõtja eesmärk on kasumi teenimine, kuid maksude tasumise kohustus vähendab võimalikku tulu. Seega püüavad ettevõtjad oma maksukoormust vähendada. Seda on võimalik vähendada nii seaduslike kui

ka ebaseaduslike meetodite kaudu. Seaduslikud meetodid on maksude optimeerimine, planeerimine ja vältimine, ebaseaduslikud on aga maksupettus ja maksudest kõrvalehoidumine.

Käesoleva lõputöö eesmärgiks on analüüsida dividendide väljamaksete mõju sotsiaalmaksu laekumisele.

Lõputöö eesmärgi saavutamiseks on autor püstitanud järgmised uurimisülesanded:

1. Selgitada maksuaugu mõiste ja olemus.
2. Anda ülevaade maksudest kõrvalehoidumise mõistest ja olemusest.
3. Anda ülevaade dividendi mõistest ja olemusest.
4. Analüüsida dividendide väljamaksete mõju sotsiaalmaksu laekumisele.

Lõputöö eesmärgi saavutamiseks on kasutatud empiirilist ja analüütilist meetodit, mis tähendab andmete kogumist, nende kirjeldamist ning järelduste ja ettepanekute tegemist. Analüüsiks kasutatakse Eesti Maksu- ja Tolliameti andmebaasist saadud juriidiliste isikute isikustamata andmeid aastatel 2012 – 2013.

Töö koosneb kahest peatükist. Esimese peatüki esimeses alapeatükis selgitatakse maksuaugu olemust ja antakse ülevaade peamistest maksuaugu tekitajatest ning põhjustest. Esimese peatüki teises alapeatükis tuuakse välja maksudest kõrvalehoidumise põhjused.

Lõputöö teise peatüki esimeses alapeatükis käsitletakse dividendide mõistet ja ajalugu. Samuti analüüsitakse dividendide maksmist Eestis tegevusalade ja suuruse lõikes. Lisaks analüüsitakse dividendide maksmise võimalusi ja nende alternatiive. Analüüsitakse ka dividendipoliitikat mõjutavaid ettevõtte siseseid ja väliseid tegureid. Teise peatüki teises alapeatükis uuritakse ja analüüsitakse Eesti ettevõtete dividendide väljamaksete mõju sotsiaalmaksu laekumisele. Autor toob omapoolsed järeldused ja ettepanekud

Lõputöö kirjutamisel on kasutatud eesti- ja võõrkeelset erialakirjandust, õigusakte ja õiguslaseid artikleid. Eesti keelse kirjanduse osakaalu võib pidada väheseks, kuna antud valdkonna artikleid ja uurimusi on Eestis ilmunud vähe.

1. MAKSUDEST KÕRVALEHOIDUMISE JA VÄLTIMISE SISU

1.1. Maksuaugu mõiste ja olemus

Riigieelarve tähtsaimaks tulullikaks on maksutulu. Maksude kehtestamine ja kogumine on vajalik, et tagada riigi toimimiseks vajalike rahaliste vahendite olemasolu. Maksud tagavad vajalikud ressursid kodanikele ühiste hüvede pakkumiseks. Kõik inimesed tarbivad ühiskonna hüvesid, aga kui makse enam ei maksta, siis ei jätku riigil rahalisi vahendeid ja hüved muutuvad elanikele kättesaamatuks. Kahjuks leiavad paljud füüsilised ja juriidilised isikud kiirema tee väärtuse kasvatamisel läbi maksudest kõrvalehoidumise. Tulemuseks on see, et riik jääb ilma miljonitest eurodest maksutuludest, mida nimetatakse maksuauguks ehk laekumata jäävad, väljapetetur või välditud maksud.

Makse saab jaotada otsesteks ning kaudseteks. Otsestest maksudest on üksikisiku tulumaks ja sotsiaalmaks. Kaudseteks maksudeks on käibemaks, aktsiisimaks, hasartmängumaks, tollimaks ja maamaks.

Eesti maksusüsteem koosneb riiklikest ja kohalikest maksudest, mille kaudu saab riik raha, et toimida ning pakkuda oma kodanikele teenuseid.

Riiklikud maksud on¹:

- tulumaks;
- sotsiaalmaks;
- maamaks;
- raskeveokimaks;
- käibemaks;
- tollimaks;

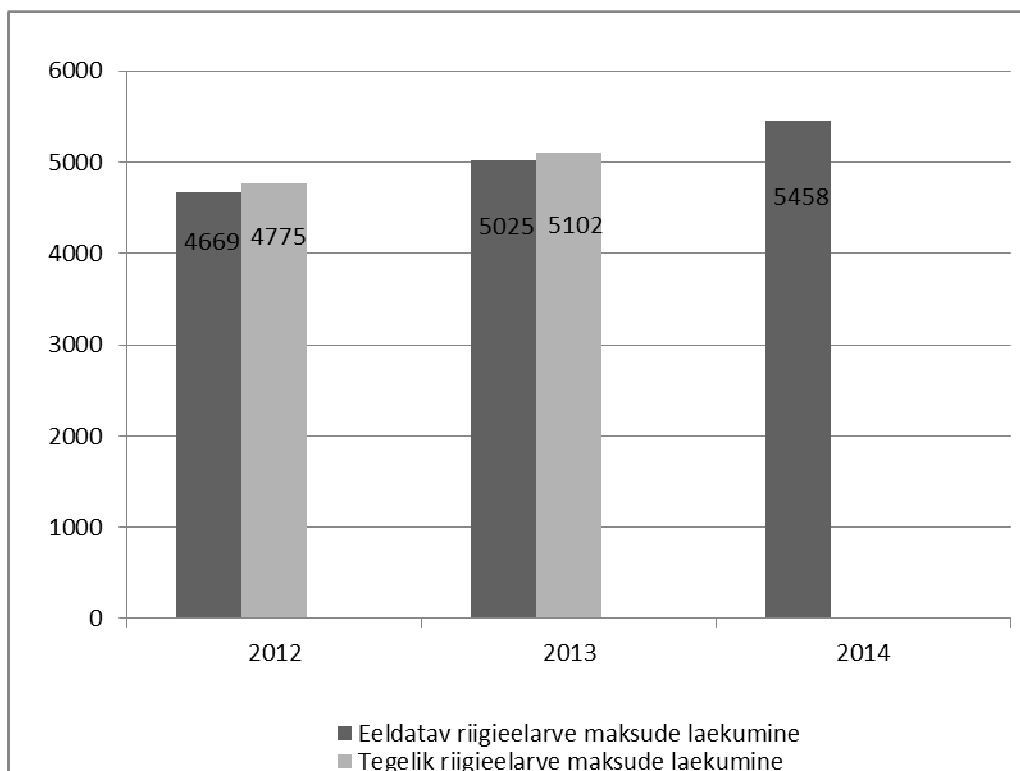
¹ Maksukorralduse seadus, 20.02.2002, jõustunud 01.02.2014 – RT I 2002, 26,150 ... RT 31.01.2014, § 3 lg 2.

- hasartmängu maks;
- aktsiidid (alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisiseadus.)

Vastavalt maksukorralduse seaduse § 2 on maks seadusega või seaduse alusel valla- või linnavolikogu määrusega riigi või kohaliku omavalitsuse avalik – õiguslike ülesannete täitmiseks või selleks vajaliku tulu saamiseks maksumaksjale pandud ühekordne või perioodiline rahaline kohustus, mis kuulub täitmisele seaduses või määruuses ettenähtud korras, suuruses ja tähtaegadel ning millel puudub otsene vastutasu maksumaksja jaoks².

Maksu kõige olulisem tunnus on, et tegemist on alati rahalise kohustusega. Maksukohustust ei saa asendada mitterahalise sooritusega näiteks üldkasuliku tööga või kaitseväeteenistuse kohustusega. Maksukohustus tekib vahetult seaduse või volikogu määruse alusel mis tähendab, et maksukohustus on avalik õiguslik.

² Maksukorralduse seadus, 20.02.2002, jõustunud 01.02.2014 – RT I 2002, 26,150 ... RT 31.01.2014, § 2.

Joonis 1.1 Maksude laekumine 2012 - 2013. aastatel³.

2013. aastal kogus Maksu- ja Tolliamet ca 5,102 miljardit eurot maksutulud, mis on 77 miljonit rohkem (1,3%) kui oli 2013. aasta riigieelarve ootus. Suurim ülelaekumine tuli juriidilise isiku tulumaksust. 2013. aastal äriregistris registreeritud 19 187 uuest juriidilisest isikust tasus aasta jooksul makse ligikaudu 26%, kogusummas 7 miljonit eurot⁴.

2012. aasta maksuauk oli Maksu- ja Tolliameti andmetel ligikaudu 433 miljonit eurot, millest käibemaks moodustab kõige suurema puudujäägi 46% ehk 200 miljonit eurot. Sotsiaalmaks moodustab maksuaukust 22% ehk 96 miljonit eurot, füüsilise isiku tulumaks 16% ehk 70 miljonit eurot, pakendiaktsiis 3% ehk 13 miljonit eurot. Kütuseaktsiis, tubakaaktsiis ja alkoholiaktsiis jätavad maksutuludesse vastavalt 11 miljonit, 35 miljonit ja 9 miljonit augud⁵.

³ „Maksu- ja Tolliameti 2013 aasta pressikonverents“, <<http://www.emta.ee/index.php?id=4006>> (03.04.2014).

⁴ „Maksu- ja Tolliameti 2013 aasta pressikonverents“, <<http://www.emta.ee/index.php?id=4006>> (03.04.2014).

⁵ *Ibid.*

Järgnevalt antakse ülevaade kolmest kõige suuremast maksuaugu tekitajast, milleks on käibemaks, sotsiaalmaks ning füüsilise isiku tulumaks. Samuti tuuakse välja nimetatud maksude peamised petuskeemid.

Käibemaks ehk lisandväärtusmaks (*VAT – Value Added Tax*) on riigieelarve stabiilne tuluallikas. Sellega maksustatakse lisandunud väärtust, mille tasub lõpptarbija. Käibemaksukoormuse kandjaks on tarbija, kes ostab kaupa või teenust ning maksab toote hinna sees käibemaksu⁶. Sisuliselt tähendab see, et käibemaksukohustuslaseks registreeritud majandusüksus arvutab ning lisab kauba müügil või teenuse osutamisel käibemaksuseaduses kehtestatud määraga hinnale juurde käibemaksu. Käibemaksu maksab tegelikult lõpptarbija ehk klient, kes ostab ettevõtte poolt pakutavat teenust või kaupa. Käibemaksu kogumine ning arvestamine on aga majandusüksuse ülesanne. Sisendkäibemaks on kauba soetamisel või teenuse saamisel tasutud käibemaks ning ettevõttel on õigus seda maha arvestada väljundkäibemaksust, mis on kauba müügist ning teenuse osutamisest saadav käibemaks⁷. Kaupadele ning teenustele lisatakse üldiselt standardne käibemaksumäär, kuid teatud toodetele ning teenustele kehtestatakse vähendatud või 0% käibemaksumäär. Samuti on teatud tooted või teenused käibemaksuvabad⁸. Käibemaks on oma osakaalult, kõige suurem tuluallikas riigil kaudsete maksude hulgas, kuid samas kuulub kõige suurem puudujääk riigieelarve laekumisest just käibemaksule.

Enim käibemaksupettusi pannakse toime ehituse, metallitööstuse, kinnisvara ja hulgikaubanduse (sh kütuse müük) alal. Põhjuseid sellele probleemile võib jaotada üldiselt kolme kategooriasse: inimlik viga, maksukoormuse optimeerimine ning maksupettused.

Kõige levinumad käibemaksupettuste skeemid on⁹:

⁶ Lehis, L., *Maksuõigus*, (Juura Kirjastus, 2009), lk. 308.

⁷ Käibemaksuseadus, 10.12.2013, jõustunud 01.01.2011 – RT 2003, 82, 554 ... RT I, 18.02.2014, § 29 lg 3.

⁸ Stahlman, R., „Käibemaksu alalaekumine Eestis“ Bakalaureusetöö, Tartu Ülikool Majandusteaduskond (2013), lk 12.

⁹ *Ibid.*

- fiktiivsete arvete koostamine või saamine suurema sisendkäibemaksu tekitamise eesmärgil;
- erinevate käibemaksumääradega kaupade ja teenustega manipuleerimine ning isiklikuks kasutamiseks ostetud kaupade kirjutamine ärikuludeks, et vähendada käibemaksukohustust;
- käibe varjamine eesmärgiga vältida käibemaksukohustust või käibemaksukohustuslaseks registreerimist (ei soovita ületada seadusega sätestatud piirmäära.
- ettevõtte sooritab tehinguid ning kogub müügilt või teenuse pakkumiselt käibemaksu, kuid „kaob“ enne, kui ta peab saanud käibemaksu riigile maksuma.

Sotsiaalmaksuseadus § 1 ütleb, et sotsiaalmaks on pensionikindlustuseks ja riiklikuks ravikindlustuseks vajaliku tulu saamiseks maksumaksjale pandud rahaline kohustus¹⁰. Teisisõnu öeldes, sotsiaalmaksu kehtestamise põhjuseks on finantseerida riikliku pensionikindlustust ja ravikindlustust. Töötuskindlustuse ja kohustusliku kogumispensioni maksed on aga kehtestatud sundkindlustusena, mida administreeritakse maksudena. Alates 01.01.1994 kehtib ühtne sotsiaalmaks maksumääraga 33% mis jaguneb pensionikindlustuse osaks 20 % ja ravikindlustuse osaks 13%. Sotsiaalmaksuseadus kätkeb kahte täiesti erinevalt toimivat sotsiaalmaksu. Üks on tööandja poolt tehtud väljamaksetelt makstav sotsiaalmaks, mille maksustamisperioodiks on kalendrikuu. Teine on füüsilisest isikust ettevõtja saadud tulult makstav sotsiaalmaks, mille maksustamisperioodiks on kalendriaasta ning mille puhul on ette nähtud avansiliste maksete tasumine. Sotsiaalmaksu eesmärk on tagada füüsilisele isikule sissetulekud tema haigestumise või vananemise korral, samuti ravikulude kate. Juriidilisele isikule ei laiene pensioni- ja ravikindlustus. Sotsiaalmaks on riigieelarve suurim tuluartikkel ning kõige suurema laekumisega maks üldse. Kuna sotsiaalmaks on sihtotstarbeline, siis ei ole võimalik sotsiaalmaksutulust jagada¹¹.

¹⁰ Sotsiaalmaksuseadus, 13.12.2000, jõustunud 01.01.2001 – RT I 2000, 102, 675 ... RT I, 10.01.2014, § 1.

¹¹ Lehis. L, *Maksuõigus*, (Juura Kirjastus, 2009), lk. 308.

Väga levinud sotsiaalmaksu vältimise viisiks on dividendide maksmine töötasu asemel. Aga samuti kuuluvad siia alla teised füüsilisele isikule makstavad sotsiaalmaksuga mitte maksustatavad tasud – stipendiumid, mitteriiklikud pensionid ja toetused, litsentsi- või renditasud.

Füüsilise isiku tulumaksu maksavad kõik füüsilised isikud. Eestis ei kehti praegusel ajal ühtegi nn subjektiivset maksuvabastust, mis vabastaks konkreetse isiku näiteks pensionäri või üliõpilase täielikult tulumaksu tasumisest. Tulumaksuga maksustamisel liigitatakse maksumaksjad residentideks ja mitteresidentideks. Selle mõiste kaudu määratakse kindlaks isiku maksukohustuse ulatus. Residentist füüsilised isikud maksavad Eestis tulumaksu kogu oma tulult, olenemata selle teenimise riigist. Maksustamisperiood on aasta ja maksuvaba tulu on 1728 eurot (144 eurot kuus)¹². Selleks, et maksumaksja palgalt või muult tulult tulumaksu kinnipidamisel võetaks maksuvaba tulu kalendriaasta jooksul kohe arvesse, tuleb väljamakse tegijale esitada (vabas vormis) kirjalik avaldus¹³.

Füüsilise isiku puhul on tegemist maksude tasumisest kõrvalehoidumisega, kui isik saab majanduslikus mõttes tulu ja ta väldib maksukohustust tehingu majanduslikku sisu moonutatult kajastades.

Maksu- ja Tolliameti 2013-2016. aasta arengukava kohaselt, on eesmärk suurendada vabatahtlikku maksulaekumist, säilitades maksu - ja tollialastest õigusaktidest tulenevate maksukohustuste täitmise lihtsuse ja selguse. Sihiks on maksupettuste ja salakaubanduse vähendamisega ning mõõduka halduskoormusega vähendada riigile saamata jäävat maksutulud ja tagada ausam konkurentsikeskkond. Arengukavas on kolm strateegilist eesmärki, mis on järgmised¹⁴:

- koguda kokku riigi maksutulud;
- vähendada ebaausa majandustegevuse osakaalu;
- luua arengut ja tulemuslikkust toetav organisatsioonikultuur.

¹² Maksu- ja Tolliamet <<http://www.emta.ee/index.php?id=34957>> (9.05.2014)

¹³ Rahandusministeerium „Tulumaks“ (2013), <<http://www.fin.ee/281/>> (15.04.2014)

¹⁴ „Maksu- ja Tolliameti arengukava 2013-2016“ (2014), <www.emta.ee/doc.php?34037> (03.04.2014).

Maksu- ja Tolliamet on erinevalt eelmistest aastastest alustanud uute algatustega. MTA uued algatused on järgmised:

1. Luuakse käibemaksupettuste vähendamiseks uus KMD INF, mis tähendab, et müügi puhul tuleb lisada ka arvestusse ostja registrikood. Samuti vajab riik informatsiooni ostu- ja müügitehingute kohta, mille maksimaalseks piirmääraks, kus süsteem veel töötaks on 1000 eurot¹⁵.
2. Luuakse uus töötajate registreerimise süsteem. Kui täna peab tööandja uue töötaja registreerima hiljemalt tööle asumise päeval, siis tulevikus teeks ta seda kohe esimesel päeval. See loob võimaluse tõhustada tööjõumaksude alast järelvalvet, vähendada musta tööjõu kasutamist ning suurendada töö tegija sotsiaalsete tagatiste rakendamise võimalikkust¹⁶;
3. Peale tahtlikult valeandmeid esitanud deklaratsioonis või takistanud maksuhalduri tegevust järgneb süüteo menetlus.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et maksuauguks nimetatakse laekumata jäävaid, väljapetetuid või väldituid makse. Eestis jäi 2012. aastal saamata ligi 433 miljonit eurot maksutulu. Suurima puudujäägi moodustas käibemaks 46%, millele järgnesid sotsiaalmaks 22% ning füüsilise isiku tulumaks 16%. Maksuhalduril on olemas küll õiguslik raamistik, mis annab talle piisavad volitused ja näeb ette petturitele korralikud karistused, kuid sellest hoolimata on laekumata maksude osakaal liiga suur, et asi sinna paika jätta. Laekumata maksude vähendamiseks 2014. aastal on toodud sisse muudatused KMD INF, ning töötajate registreerimise süsteem.

1.2. Maksudest kõrvalehoidumise mõiste ja olemus

Valmisolek makse maksta on seotud isiku käitumise ja seda mõjutavate teguritega. On arusaadav, et inimesed reageerivad mingil viisil oma sissetuleku vähenemisele, kui valitsus võtab neilt raha ära. Kuid selleks, et riik organiseeritud ühiskonnana toimida saaks, on maksud vältimatud. Laekunud maksud tagavad

¹⁵„KMD INF- mis ja milleks“, <www.emta.ee/doc.php?34896> (03.04.2014)

¹⁶„Töötamise registreerimise ülevaade“, <www.emta.ee/doc.php?34613> (03.04.2014)

inimestele turvalise elu selles toimivas keskkonnas. Maksudest kõrvalehoidumine ei ole ainult Eesti, vaid on ülemaailmne probleem ning on raske, kui mitte võimatu, seda täielikult kõrvaldada.

Maksudest kõrvalehoidumist defineeritakse järgnevalt – illegaalne tegevus, mille eesmärk on maksukohustuste varjamine, ignoreerimine ning mille tulemusel maksumaksja maksab vähem makse kui seadus seda kohustab tegema¹⁷.

Maksudest kõrvalehoidumist seostatakse tavaliselt¹⁸:

- ettekavatsetult ja tahtlikult maksude vähem maksmisega (näiteks isik, kes sai tulu jätab selle deklareerimata);
- valeandmete esitamise, dokumentide võltsimise, oluliste faktide varjamise või esitamata jätmisega, mille tõttu ei ole maksuhalduril võimalik kindlaks teha nende faktide ja sündmuste olemasolu, millega maksuseadused on sidunud maksukohustuste tekkimise;
- maksupettusega, mis on maksudest kõrvalehoidumise üks vorm. Mõiste hõlmab olukordi, mil esitatakse valeandmeid maksudeklaratsioonis või muus maksu arvutamise aluseks olevas dokumendis.

Kuna maksuseaduste rikkumiste iseloom on erinev, siis eristatakse kahte tüüpi õigusrikkumisi: materiaalseid ja formaalseid õigusrikkumisi.

Formaalsete maksuõigusrikkumiste puhul ei kannata riik otseselt rahalist kahju, kuid need takistavad maksuhalduri tööd ning võivad seeläbi kaudselt ohustada maksude korrapärasest laekumist. Formaalsete õigusrikkumiste hulka kuulub näiteks¹⁹:

- maksudeklaratsiooni esitamine;
- maksu tasumisega hilinemine;
- ebakorrektned maksuarvestused;

¹⁷ Mereste, U., *Majandusleksikon I* (Eesti Entsüklopeedia kirjastus, 2003), lk 586.

¹⁸ Kask, G., „Maksudest kõrvalehoidumise piiritlemis- ja hindamiskriteeriumid Eesti ja Euroopa maksuõiguse näitel“ magistritöö, Tartu Ülikooli Õigusteaduskond (2010), lk 19.

¹⁹ Lehis, L., *Maksuõigus*, (Juura Kirjastus, 2009), lk. 187.

- mitmesuguste menetlussätete rikkumine (teabe esitamiseks, ja seletuste andmiseks tehtud korralduse eiramine, mõõtuuri ja tõkendi kirjutamine, revisjoni takistamine).

Formaalsete maksuõigusrikkumiste puhul kohaldatakse peamiselt haldusõiguslikke sunnivahendeid (intressid, sunniraha), raskemate rikkumiste puhul võib järgneda väärteokaristus²⁰. Maksudeklaratsiooni, dokumentide, asjade või muu teabe tähtpäevaks esitamata jätmise, maksuhalduri juures enda registreerimata jätmise, maksuhaldurile valeandmete, teadvalt ebaõigete dokumentide esitamise, arvestuse pidamise nõuete eiramise, maksuhalduri korralduse täitmatajätmise või muul viisil maksuhalduri tegevuse takistamise eest karistatakse rahatrahviga kuni 300 eurot²¹.

Materiaalseteks maksuõigusrikkumisteks on maksuhaldurile andmete esitamata jätmine, valeandmete esitamine, maksu- või kinnipidamiskohustuse vähendamine, tagastusnõude suurendamine või tekitamise eesmärgil. Materiaalsed maksuõigusrikkumised vähendavad riigi maksutulusid ja annavad maksumaksjale alusetu maksuhüve.

Süüteo toimepanija ei pea alati olema ise maksumaksja või hüve saaja, ta võib õiguserikkumise toime panna ka teise isiku huvides²²:

- maksukohustuse vähendamine (sularahakäibelt jäetakse maksmata käibemaks ning saadud raha väljamakstud töötasudelt jäetakse kinni pidamata tulumaks ja maksmata sotsiaalmaks;
- alusetu tagastusnõude deklareerimine (fiktiivse sisendkäibemaksu mahaarvamine võltsitud arvete alusel);
- tähtaja edasilükkamine (võltsitud dokumentide alusel saavutatakse maksuvõla ajatamine);
- maksukohustus kantakse üle teisele isikule, kelle suhtes kehtivad maksusoodustused;
- maksukohustus kantakse üle teise riiki, kus kehtivad madalamad maksud (tehingud *offshore* - äriühingutega).

²⁰ *Ibid.*

²¹ Maksukorralduse seadus, § 154 lg 1.

²² *Ibid.*

Segadust võib tekitada mõiste „maksude vältimine“ tõlgendamine. Ühelt poolt tähistab termin seaduslikkust ehk maksukohustuste seaduslikku vähendamist, mille juurde kuuluvad veel sellised terminid nagu „maksude planeerimine“ ja „maksude optimeerimine“²³.

Maksude vältimisega on tegemist sellistel puhkudel, kui maksmisest hoidumiseks on kasutatud kõigi seadustega lubatud vahendite ja seaduse lünkade kasutamine maksu maksmisest hoidumisega²⁴.

Legaalse maksuplaneerimisega on tegemist niikaua, kui maksumaksja poolt valitud tehingu või toimingu vorm vastab tema majandustegevuse tegelikule sisule. Vastasel juhul võib maksuhaldur tehingud ümber hinnata vastavalt maksukorralduse seadusele. MKS § 84 sätestab, et kui tehingu või toimingu sisust ilmneb, et see on tehtud maksudest kõrvalehoidumise eesmärgil, kohaldatakse maksustamisel sellise tehingu või toimingu tingimusi, mis vastavad tehingu või toimingu tegelikule majanduslikule sisule. Teiselt poolt võrdub maksude vältimine maksudest kõrvalehoidumise mõistega, mille tegevus on vastuolus seadusega²⁵.

Nii maksude vältimine ja maksudest kõrvalehoidumine on teadlikud tegevused, mille eesmärgiks on maksude vähendamine. Teadlikult ja tahtlikult rikub seadust ainult maksudest kõrvalehoiduja. Mitteaktsepteeritavate maksude vältimise puhul hoiab maksumaksja küll tahtlikult maksude maksmisest kõrvale, kuid samas on ta veendunud, et tema valitud maksuplaneerimiseviis on seaduslik ja aktsepteeritav²⁶.

Maksude õigeaegse laekumise tagab hea ja tõhus maksusüsteem. Maksusüsteem peaks olema stabiilne, jätkusuutlik ja läbipaistev, et maksumaksja teab, mille eest ta maksu maksab. Oluline on, et kõik need, kes ühiskonnas toodavad ja makse maksavad peaksid olema motiveeritud seda tegema.

²³ Kurist, A., „Maksumõisted selgeks!“, *Maksumaksja* (2010), nr 3, lk 25-26.

²⁴ Mereste, U., *Majandusleksikon I* (Eesti Entsüklopeedia kirjastus, 2003), lk. 589.

²⁵ Elrich, T., „Taunitavad tegevused maksunduses, nende vastased meetmed“, lõputöö, Tartu Ülikool (2001).

²⁶ Lehis, L., *Maksuõigus* (Tallinn: Juura, 2004), lk. 189.

Maksusüsteemi loomisel on oluline, et lähtutaks õigetest alustest ja vajadustest. Neli põhilist elementi maksusüsteemi loomisel on valitsuse püstitatud eesmärgid, poliitika mõjutusel tekkinud valijate reaktsioon, poliitilise võitluse raamistik, mis määrab valitsuse strateegiad, valitsusele ja maksumaksjatele seatud piirangud, mis tulenevad eramajanduse üldisest tasakaalustatud struktuurist²⁷.

Majandusteadlane ja maksuteoreetik Joseph E. Stiglitz peab heaks maksusüsteemiks järgmisele viiele tunnusele vastavaid maksusüsteeme²⁸:

- maksud on majanduslikult efektiivsed;
- maksusüsteemi rakendamine on lihtne ja odav;
- maksusüsteem reageerib kiiresti majanduslike tingimuste muutumisele;
- inimesed teavad, mille eest nad maksavad;
- maksusüsteem on inimeste suhtes õiglane.

Maksuõigusrikkumiste põhjuseid leidub erinevaid, kuid välja võib tuua neli peamist mõjutegurit²⁹:

1. Majanduslikud mõjutegurid on eelkõige seotud isiku ratsionaalse valikuga. Isik hindab, kas maksudest kõrvale hiilimisest teenitav kasu on suurem kui rikkumise eest saadav karistus. Millised on maksudest kõrvale hoidumise võimalused ja kui suur on kontrollimise tõenäosus? Seega mõjutab isiku ratsionaalseid valikuid eelkõige majanduslik kasu, sanktsioonide rakendamine ja nende suurus.
2. Poliitilised mõjutegurid nagu otsene demokraatia, kodanike kaasatus majandus- ja maksupoliitika otsustamisprotsessi ning sellest tulenevad head suhted riigi ja maksumaksja vahel, usaldus riigi kui institutsiooni vastu ning hästi funktsioneeriv avalik haldus on üksikisiku paljude erinevate otsustuste aluseks. Seega maksumaksja raha kasutamise läbipaistvus, usaldus valitsuse vastu, maksusüsteemi õiglus on

²⁷Musgrave, R.A., *Public finance in theory and practice* (New York: McGraw-Hill Book Company, 1989).

²⁸ Stiglitz, J.E., *Ühiskondliku sektori ökonomika* (Tallinn: Külim, 1995).

²⁹ Lillemets, K., „Maksumoraal, selle mõjutegurid, hindamise võimalused ja probleemid Eesti näitel“, Tallinna Tehnika Ülikool, lk. 566-567.

maksumaksja maksude tasumise valmiduse peamised poliitilised mõjutegurid.

3. Sotsiaalpsühholoogilised mõjutegurid ehk ühiskonna üldised arusaamad ning isiku individuaalsed hoiakud. Inimene on oma olemuselt sotsiaalne olevus ning tema hoiakute ja arusaamade kujunemisel on oluline ühiskonna üldine hoiak ehk teiste isikute käitumine ühiskonnas. Ühiskonna sotsiaalsed normid ja positiivse sotsiaalse kapitali atmosfäär mõjutavad isiku maksukäitumist ja üldisi arusaamu maksukuulekast käitumisest. Kui ühiskonnas levib sõnum, et maksudest kõrvale hoidumine on tavaline tegevus, st pigem reegel kui erand, siis seeläbi individuaalne valmidus makse maksta ehk maksumoraal alaneb. Kui aga ühiskonna üldine suundumus on maksta makse ausalt, siis ka maksumoraal tõuseb.
4. Juriidilised probleemid tekivad sellest, et seadused muutuvad liiga kiiresti ja lühikese etteteatamisega. Ajakirjanduses on eksitav teave, valeinfo või ebapäeva spetsialisti hinnang. Kui õigusaktid on lünklikud ja maksumaksjate teavitamise, koolitamise ja nõustamise süsteem puudulik, siis täidetakse tühimikud kuulujuttude ja väljamõeldistega³⁰.

Maksutulud on riigieelarve kõige tähtsam tuluallikas, seega on iga riigi üks peamisi eesmärke luua tõhus maksusüsteem, mis tagab üksikisiku valmiduse makse maksta. Tänapäeva maksusüsteemid võivad olla üsna keerulised ja sisaldada mitmeid makse, kuna maksustatakse nii tarbimist kui ka sissetulekuid, selle tõttu võib inimesel üksikasjadest raske aru saada. Maksusüsteem peaks olema läbipistev, mis tähendab, et maksumaksja teab, mille eest ta maksu maksab, ja näeb, kuhu maksuraha kulutatakse.

Kokkuvõtlikult võib öelda, et maksude vältimine ja maksudest kõrvalehoidumine on teadlikud tegevused, mille eesmärgiks on maksude vähendamine. Teadlikult ja tahtlikult rikub seadust ainult maksudest kõrvalehoiduja. Isiku valmidus makse maksta kujuneb muuhulgas tema sotsiaalselt õpitud normidest. Maksudest kõrvalehoidumise peamisteks põhjusteks on majanduslikud-, poliitilised-,

³⁰ Lehis, L., *Maksuõigus* (Tallinn: Juura, 2004), lk. 188.

sotsiaalpsühholoogilised-, ja juriidilised mõjutegurid. Selge on see, et maksudest kõrvalehoidumine ei kao kuhugi ning maksupettuste vähendamiseks ei piisa sellest, kui avastad toimepandud kuriteod ja nõuad sisse maksmata jäänud maksud. Seadus peab realselt toimima ehk õigusrikkuja peab tunnetama karistuse vältimatust. Tuleb rakendada efektiivseid meetmeid mitte ainult maksupettuste vastu võitlemiseks vaid ka ennetamiseks ja vältimiseks.

2. DIVIDENDIDE VÄLJAMAKSETE MAKSUSTAMINE EESTIS

2.1. Dividendi mõiste ja olemus

Aastakümneid on paljud majandusteadlased proovinud seletada dividendi mõistet. Dividendi maksmise all peetakse silmas raha ülekandmist ettevõttelt tema omanikele. Majandusteadlased on ühisel seisukohal, et regulaarne dividendide maksmine on jätkuvalt vajalik meelitamiseks investoreid investeerima ning suurendama dividendide jaotumist.

Ettevõtted saavad teha aktsionäridele väljamakseid põhiliselt kolmel viisil, kas dividendide, aktsiate tagasiostu või aktsiakapitali vähendamise kaudu³¹.

Dividendi maksmine on seotud äriühingu aastaaruande vastuvõtmisega. Kasumijaotuse üle otsustatakse aktsiaseltsis äriseadustikus § 276 lg 1 ja osäühingus vastavalt § 157 lg 1 majandusaastaaruande alusel ning kinnitatakse üldkoosoleku otsusega. Aastaaruande vastuvõtmisel, nähtub kas dividendi jaotamiseks on vajalike reserve, mille järgi langetatakse otsus dividendi väljamakse kohta. Dividendi maksmise korda aktsiaseltsis³².

Kui dividendi maksmist reguleerib äriseadustik siis maksustamist reguleerib tulumaksuseadus. Vastavalt tulumaksuseaduse § 18 lg-le 2 on dividend väljamakse, mida tehakse juriidilise isiku pädeva organi otsuse alusel puhaskasumist või eelmiste majandusaastate jaotamata kasumist ning mille aluseks on dividendi saaja osalus juriidilises isikus³³.

Tulumaksuseaduse § 18 lg 1 kohaselt maksustatakse dividendid ning muud rahalised eraldised tulumaksuga. Töötasud maksustatakse aga lisaks tulumaksule

³¹ Wiemer, J., Diel, S., „Strategies for share buybacks“, Journal of Corporate Treasury Management, 2008, lk. 297

³² Äriseadustik, § 276 lg 1.

³³ Tulumaksuseadus, §18 lg 1.

ka sotsiaalmaksuga, töötuskindlustusmaksuga ning lisandub ka kohustusliku kogumispensioni makse. Seega on mõistetav, et ettevõttele on kasulikum asendada töötasu dividendidega või muude rahaliste eraldistega ning vähendada tööjõumaksude rakendamisega kaasnevat koormust.

Füüsiline isik ei saa dividende maksta. Samuti ei saa ka kõik juriidilised isikud dividende maksta, näiteks avalik-õiguslikud juriidilised isikud või ka eraõiguslikud juriidilised isikud, kelle ülesandeks ei ole kasumi teenimine ning selle jaotamine³⁴.

Äriühingutel on olemas kindlad eelised füüsilisest isikust ettevõtjate ees. Vastavalt ÄS § 3 lg 1 võib füüsilisest isikust ettevõtjaks olla iga füüsiline isik³⁵. Füüsilisest isikust ettevõtja on tavaliselt väikeettevõtja, kes tegeleb ettevõtlusega palgatöö kõrval³⁶. Eestis on FIE-d tihti juuksurid, kosmeetikud, talunikud, kalurid jt. Tulumaksuga maksustatakse kogu FIE tulu, millest vastavalt TuMS § 32 lg 1 võib maha arvata kõik maksustamisperioodi jooksul maksumaksja poolt tehtud dokumentaalselt tõendatud ettevõtlusega seotud kulud. Juriidiliste isikute puhul ei maksustata kogu tulu, vaid ainult jaotatud kasumit, seega reinvesteeritud tuludelt tulumaksu ei ole vaja maksta.

Samuti on äriühingutel FIE-de ees eelis sotsiaalmaksu osas. Äriühingute tulu ei maksustata sotsiaalmaksuga, kuid FIE-d peavad oma ettevõtlustulult ka sotsiaalmaksu maksma. Samuti maksab füüsiline isik tulumaksu kõigilt oma tuludelt. Ettevõtetal on aga võimalus kasum maksuvabalt reinvesteerida.

Dividende eristab teistest väljamaksetest kindlad tunnused, milleks on³⁷:

- väljamakse teeb juriidiline isik;
- väljamakse tehakse jaotamisele kuuluvast puhaskasumist;
- väljamakse tegemise aluseks on pädeva organi otsus;
- väljamakse saamise aluseks on saaja osalus selles juriidilises isikus.

³⁴Pikamäe, T., Nurk, A. „Dividendide maksustamisest kehtiva tulumaksuseaduse põhjal“, *Raamatupidamisuudised*, 2000, nr 5, lk. 43-49

³⁵ Äriseadustik, § 3 lg 1.

³⁶ Lehis, L., *Maksuõigus*, (Juura Kirjastus, 2009), lk. 266.

³⁷ Maksumaksja, „Dividendide ja töötasu eristamise juhend“, <www.maksumaksjad.ee/PDFdocs/MTA_juhen_170709.pdf> (28.02.2014)

Väljamakse tehakse jaotamisele kuuluvast puhaskasumist või eelmiste aastate jaotamata kasumist. Äriseadustiku § 277 lg 1 sätestatud piirangu tähenduses selles kontekstis on, et aktsiaselts võib otsustada dividendide maksmise vaid korra aastas, kinnitatud aastaaruande alusel. See piirang on vajalik vältimaks dividendi maksmise otsustamist, ilma, et aktsiaseltsi majanduslikku olukorda oleks kontrollinud audiitor ja kinnitanud üldkoosolek. Äriühingu majanduslik olukord võib kiiresti muutuda, seega peab dividendide maksmise otsustamise aluseks olema kinnitatud raamatupidamise aastaaruanne³⁸.

Väljamakse tegemise aluseks on pädeva organi otsus, äriseadustik § 335 alusel võtab kasumi jaotamise otsuse vastu üldkoosolekul kinnitatud raamatupidamise aastaaruande alusel. Aktsiaseltsi, osäühingu ja tulundusühingu puhul on pädevaks organiks vastavalt aktsionäride, osanike või ühistu liikmete üldkoosolek. Täisühingu ja usaldusühingu korral on dividendide maksmise aluseks osanike otsus³⁹.

Dividendi saajaks peab olema isik kellel on osalus dividende maksvas äriühingus. Dividendide saajaks saab olla reeglina üksnes isik, kellele kuulub mõtteline osa vastava äriühingu aktsia- või osakapitalist. Teised isikud saavad olla dividendide saajaks üksnes seaduse ettenähtud juhtudel, näiteks osäühingu osa või aktsia koormamisel kasutusvaldusega on dividendi saajaks mitte osanik või aktsionär, vaid isik kelle kasuks on seatud kasutusavaldus⁴⁰.

Kuigi äriõiguse sätted ei ole tulumaksuga siduvad, reguleerib dividendide maksmist lisaks tulumaksuseadusele ka äriõigus. Äriseadustiku § 227 näeb ette, et dividende võib maksta kinnitatud majandusaasta aruande alusel. Dividendi maksmise kord nähakse ette põhikirjas või üldkoosoleku otsusega. Äriseadustik ei näe ette, mitu korda peale otsust dividendide väljamaksmise kohta võib dividende välja maksta. Dividendide väljamaksmine on võimalik ka osamaksetena⁴¹.

³⁸ Äriseadustik, § 277 lg 1

³⁹ Äriseadustik, § 335.

⁴⁰ Pikamäe, T., Nurk, A. „Dividendide maksustamisest kehtiva tulumaksuseaduse põhjal“, *Raamatupidamis uudised*, 2000, nr 5, lk. 43-49

⁴¹ Äriseadustik, § 277.

Dividende makstakse välja rahas, kuid aktsionäri nõusolekul võib dividende maksta ka muu varaga. Dividendide maksmise viisid⁴²:

- rahalised dividendid;
- mitterahalised dividendid;
- dividendide reinvesteeringimine;
- aktsiate tagasiost.

Rahalised dividendid on enimlevinud vorm dividendide maksmiseks. Eestis on dividendide väljamaksmise kord reguleeritud Äriseadustikus. Aktsiaseltside puhul teeb ettepaneku dividendide maksmiseks juhatus kooskõlastatult 28 nõukoguga, dividendide suuruse kinnitab üldkoosolek⁴³. Osäühingutel nõukoguga kooskõlastamise nõuet ei ole. Nii aktsiaseltside kui osäühingute puhul tuleb väljamaksed kinnitada majandusaasta aruandes⁴⁴. Mõlema ettevõtlusvormi puhul võib dividende maksta ainult puhaskasumist või eelmiste majandusaastate jaotamata kasumist, millest on maha arvatud eelmiste aastate katmata kahjum arvestades reservkapitali nõutud suurust. Dividendide maksmise sagedus äriseadustikus reguleeritud ei ole.

Äriseadustikus on lubatud dividende maksta ka muus varas, mis võib koondada mõiste mitterahalised dividendid alla, kuid seda võib teha ainult aktsionäri või osaniku nõusolekul⁴⁵. Muuks varaks võivad olla näiteks ettevõtte tooted või teenused. Tänapäeval kasutatakse mitterahalisi dividende väga harva, nende kasutamine on aktuaalsem hüperinflatsiooni tingimustes⁴⁶.

Dividendide reinvesteeringimis plaane võib pidada suhteliselt uuteks tehinguteks. Põhimõtte seisneb selles, et dividende ei maksta aktsionärile välja, vaid investeeritakse sama ettevõtte aktsiatesse. Investori üks eelis seisneb selles, et ta

⁴² Äriseadustik, § 279 lg 2.

⁴³ Äriseadustik, § 278.

⁴⁴ Äriseadustik, § 157 lg 1.

⁴⁵ Äriseadustik, § 157 lg 5.

⁴⁶ Sander. P., *Ettevõtte rahandus*

ei pea sellisel juhul maksuma maakleritasusid uute aktsiate ostmiseks, ettevõtte eeliseks on kulude kokkuhoid uute aktsiate väljastamises⁴⁷.

Aktsiate tagasiostuga ostab ettevõtte aktsionäridelt aktsiad pakutud tingimustel tagasi, peale mida ettevõtte aktsiakapital väheneb. Erinevuseks on see, et aktsiate tagasiost ei toimu reeglina proportsionaalselt kõikide aktsionäride suhtes, kuna aktsionäriil on õigus pakkumise vastuvõtmisest ka keelduda või kasutada pakkumist osaliselt⁴⁸.

Dividendipoliitikal on ettevõttes tähtis roll, läbi selle määratleb ettevõtte poliitika aktsionäridele dividendide maksmisel. Dividendipoliitika ei määra mitte ainult selle, kas maksta või mitte maksta dividende sularahas aktsionäridele välja, vaid kuna maksta ning kui suures ulatuses korraga maksta. Dividende võib pidada ettevõtte üheks suurimaks rahaliseks väljaminekuks, mistõttu dividendipoliitika kujundamine on ettevõtte jaoks vägagi olulise tähtsusega⁴⁹.

Dividendipoliitika teostamisel on ettevõtte juhtkonnal vaja leida vastus kahele olulisele küsimusele kas ettevõtte peaks maksuma oma aktsionäridele dividende või investeerida aktsionäride hüvanguks saadud kasumiosa tagasi ettevõttesse ning maksta see kunagi hiljem dividendidena välja?

Ettevõtte dividendipoliitikat mõjutavad tegurid võib jaotada kaheks. Ettevõtte sisesed ja ettevõtte välised tegurid. Ettevõtte sisesed tegurid, mis sõltuvad ettevõtte tegevusvaldkonnast, vanusest ja finantsolukorrast. Välisteks teguriteks on kehtivad õigusaktid ja maksundus mõjutavad kõiki riigis tegutsevaid ettevõtteid sarnaselt⁵⁰.

Dividendipoliitikaga seotud teooriates võib välja tuua kolm peamist:

- dividendide irrelevantsuse teooria;

⁴⁷ Frankfurter. G. M., Wood. B. G., Wansley. J., *Dividend policy: theory and practice* (Academic press, 2003), lk. 45.

⁴⁸ Lease, R. C., John. K., Kalay. A., Loewenstein. U., Sarig., O. H. *Dividend policy: its impact on firm value* (Harvard Business School Press, 2000).

⁴⁹ *Ibid.*

⁵⁰ Trumm, K., „Dividendipoliitika Eesti ettevõtetes ja seda mõjutavad tegurid“ magistritöö, Tartu Ülikooli Majandusteaduskond (2010), lk 26.

- varblane peos teooria;
- maksueelistuse teooria.

Irrelevantsuse teooria põhiseisukoht on, et dividendipoliitikal ei ole mingit mõju ettevõtte väärtusele. Antud teooriat nimetatakse ka selle loojate järgi Miller - Modigliani teooriaks. Merton H. Miller ja Franco Modigliani näitasid oma uurimuses, et teatud tingimustel on ettevõtte dividendipoliitika tähtsusetu ja aktsionäri rikkus ei sõltu sellest, kas tulu saadakse dividendidest või kapitali kasvust. Autorid jõudsid järeldusele, et ainsateks ettevõtte väärtuse mõjutajateks on varade tulusus ja ettevõtte investeerimispoliitika⁵¹.

„Varblane peos“ teooria põhiseisukoht on, et suuremad dividendid tõstavad ettevõtte väärtust. Määramatuse ja informatsiooni asümmeetria tingimustes hinnatakse dividende kapitalikasvust kõrgemalt, seega eelistavad investorid täna makstavaid dividende potentsiaalsele kapitalikasvu tuludele tulevikus⁵².

Maksueelistuse teooria väidab, et madalad dividendid vähendavad kapitalikulu ja tõstavad ettevõtte väärtust. Antud väide põhineb eeldustel, et dividendid on maksustatud kõrgemalt kui kapitalitulu. Lisaks, dividenditulu maksustatakse kohe, samas kapitalitulu maksustatakse aktsia müügil. Need erinevused maksustamisel soodustavad ettevõtteid oma kasumit säilitama, mitte dividendidena välja maksta. Seetõttu madal dividendide väljamaksemäär vähendab omakapitali kulu ja tõstab aktsia⁵³.

Dividendide ajalugu ulatub kaugele. Esimesed näited kasumi jaotamisest pärinevad 16.ndast sajandist. Sellel ajaperioodil on teostatud uuringutes märgitud, et dividendi maksused olid seotud kaubandusega ning selle arenemine toimus koos varajase Euroopa taassünniga⁵⁴.

⁵¹ Al-Malkawi. H-A.N., Rafferty. M., Pillai. R., *Dividend Policy: A Review of Theories and Empirical Evidence* (International Bulletin of Business Administration, 2010), lk. 174.

⁵² *Ibid.*

⁵³ *Ibid.*

⁵⁴ Kent Baker . H., *Dividends and dividend policy* (John Wiley & Sons, Inc, 2009), lk. 21.

Eestis on dividendide maksustamise sätteid aastate jooksul korduvalt muudetud.

Alates 1. jaanuarist 2000 kehtiva tulumaksuseaduse kohaselt ei maksustata enam äriühingu teenitud kasumit, vaid dividendidena jaotatud kasumit⁵⁵.

Alates 1. jaanuarist 2003 hakati tulumaksuga maksustama kõiki dividende saajast sõltumata. Sellega kadusid ära eelkirjeldatud diskrimineerimise ja dividendijaotuse probleemid, kuid tekkis kontsernisestest dividendimaksete topeltmaksustamise oht. Selle vältimiseks võeti algselt kasutusele tasaarvestusmeetod. Äriühing, kes sai dividende ja maksis ise dividende, sai õiguse lahutada oma tulumaksukohustusest maha saadud dividendidele vastav tulumaks⁵⁶.

Alates 1. jaanuarist 2005 asendati eespool kirjeldatud tasaarvestusmeetod vabastusmeetodiga. See tähendab, et Eesti äriühing võib saadud dividendi ulatuses ise dividende välja maksta tulumaksuvabalt. Muudatus oli tingitud eelkõige Euroopa direktiivi nõuetest, sest tasaarvestusmeetodi kasutamisel ei oleks tulnud arvesse võtta mitte ainult välismaal asuva tütarühingu kasumit, vaid ka selle tütarühingu tütarühingute kasumiosi, mida oleks olnud raske arvestada ja kontrollida⁵⁷.

Alates 1. jaanuarist 2009 on dividendidega võrdsustatud ka osa- või aktsiakapitali vähendamisel või juriidilise isiku likvideerimisel omakapitalist tehtavad väljamaksed varem tehtud rahalisi ja mitterahalisi sissemaksid ületavas osas⁵⁸.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et dividend on väljamakse, mida tehakse juriidilise isiku pädeva organi otsuse alusel puhaskasumist või eelmiste majandusaastate jaotamata kasumist ning mille aluseks on dividendi saaja osalus juriidilises isikus (aktsiate või osade omamine, täis- või usaldusühingu osanikuks või tulundusühistu liikmeks olemine või muud osaluse vormid vastavalt äriühingu asukohamaa seadustele). Dividendi väljamakse peab olema tehtud kasumist. Eesti

⁵⁵*Ibid.*

⁵⁶*Ibid.*

⁵⁷*Ibid.*

⁵⁸*Ibid.*

juriidilistel isikutel peab majandustegevuse tuleml selguma raamatupidamise aastaaruandest.

2.2. Dividendide maksmine Eestis

TuMS § 18 lg 1 kohaselt maksustatakse dividendid ning muud rahalised eraldised tulumaksuga. Töötasud maksustatakse aga lisaks tulumaksule ka sotsiaalmaksuga, töötuskindlustusmaksuga ning lisandub ka kohustusliku kogumispensioni makse. Seega on mõistetav, et ettevõttele on kasulikum asendada töötasu dividendidega või muude rahaliste eraldistega ning vähendada tööjõumaksude rakendamisega kaasnevat koormust.

Probleemi aktuaalsuse ning kahju ulatuse selgitamiseks on püütud välja arvutada rahaline kahju, mis on riigile tekitatud aastatel 2012 – 2013 dividendide väljamaksmisega töötasu ja juhatuse liikme tasu asemel. Analüüsimiseks on kasutatud Eesti Maksu- ja Tolliameti ettevõtjate isikustamata andmeid. Laekumata sotsiaalmaksu suuruse teadasaamiseks on kasutatud Maksu- ja Tolliameti „Strateegiline baasanalüüs 2013“ metoodikat⁵⁹.

Laekumata sotsiaalmaksu arvutamiseks on kasutatud isikuid, kes vastavad järgmistele kriteeriumitele:

- kes on saanud dividende aastatel 2012 – 2013;
- kes on temale dividende väljamaksnud äriühingus juhatuse liige;
- kelle sotsiaalmaksuga maksustavad väljamaksed summeeritult ei ületa
2012. aastal 10 644 eurot (Statistikaameti poolt avaldatud 2012. aasta keskmine kuupalk 887 eurot, mis on korrutatud 12 kuuga.)⁶⁰
2013. aastal 11 256 eurot (Statistikaameti poolt avaldatud 2013. aasta keskmine kuupalk 938 eurot, mis on korrutatud 12 kuuga)⁶¹

⁵⁹ Maksu- ja Tolliamet, „Strateegiline baasanalüüs 2013“ (02.05.2014)

⁶⁰ Kusma, M., <<http://www.stat.ee/72408>> (18.05.2014)

⁶¹ *Ibid.*

2012. aastal sai 7717 füüsilist isikut dividende kokku summas ligi 206,9 miljonit eurot. 2013. aastal oli selliste isikute arv 8381. Dividende maksti välja kokku summas 216,6 miljonit eurot (Tabel 1).

Tabel 1. Isikute arv, kes on saanud dividende⁶².

Aasta	Füüsiliste isikute arv, kes on saanud dividende	Summa (miljon eurot)
2012	7717	206,9
2013	8381	216,6

2012. aastal oli kokku 4384 füüsilist isikut, kes said dividende kuid ei saanud töötasu ega ka juhatuse liikmele vastavat tasu. 2013. aastal oli sellist isikute arv 4860 (Tabel 2).

Tabel 2. Isikud, kes on saanud dividende⁶³.

Aasta	Isikute arv, kes on saanud dividende	Summa (miljon eurot)
2012	4384	77,7
2013	4860	91,2

Väljamakstud dividendide alusel on jaotatud isikud nelja gruppi, kes on saanud dividende, samas ei ole saanud töölepingu alusel makstavat tasu ning juhatuse liikmele makstavat tasu. Mõlemal aastal jäi enim isikuid gruppi, kus väljamakstud dividendide suurus jääb vahemikku 1001-10 000 eurot (Tabel 3).

Tabel 3. Isikud, kes on saanud vaid dividende, dividendide suuruse lõikes⁶⁴.

Dividendide suurus (eurodes)	2012 aasta isikute arv	2013 aasta isikute arv
Kuni 100	28	26
101 – 1000	433	474
1001 – 10 000	2 278	2459
Üle 10 000	1 645	1910
KOKKU	4384	4860

⁶² Autori koostatud.

⁶³ *Ibid.*

⁶⁴ *Ibid.*

Tegevusalade lõikes selgus, et suurimale arvule isikutest makstakse dividende järgmistes valdkondades⁶⁵:

- hulgikaubandus v.a mootorsõidukid ja mootorrattad;
- rajatiste ehitus;
- peakontorite tegevus (juhtimisalane nõustamine);
- kinnisvaraalane tegevus;
- juriidilised toimingud ja arvepidamine.

Laekumata sotsiaalmaksu arvutamiseks on kasutatud järgnevat meetodikat – rakendades eelnimetatud kolme kriteeriumit:

- on leitud kõik isikud, kes on aastatel 2012 – 2013 saanud dividende;
- kelle sotsiaalmaksuga maksustatavad väljamaksed summeeritult ei ületa 2012. aastal 10 644 eurot ning 2013. aastal 11 376 eurot;
- isik on talle dividende väljamaksnud äriühingus juhatuse liige.

Eeltoodud tingimustele vastas 2012. aastal 4384 ning 2013. aastal 4860 isikut. Sotsiaalmaksu augu arvutamise juures on kasutatud üksnes neid isikuid, kelle vastava aasta töötasu summa on 2012 a. alla 10 644 ja 2013 a. alla 11 376 euro. Sotsiaalmaksu augu suuruse teadasaamiseks on viimati nimetatud summadest madalamad töötasud teisel aastal nn “eeldatavaks töötasuks” ning nende töötasude vahelt on arvestatud sotsiaalmaksu auk ühe isiku kohta.

2012. aastal oli käesoleva meetodika alusel tehtud arvutuste kohaselt antud valdkonnas sotsiaalmaksu auk 7,3 miljonit eurot, 2013. aastal 8,7 miljonit eurot (Tabel 4).

Tabel 4. Laekumata sotsiaalmaks dividendide maksmisest palga asemel⁶⁶.

	2012	2013
Eeldatav aastane töötasu (eurodes)	10 644	11 376

⁶⁵ Autori koostatud.

⁶⁶ *Ibid.*

Saanud dividende, kuid töötasu eeldatavast vähem (isikute arv)	4 384	4 860
Eeldatav palgatulu kokku	46 663 296	55 287 360
Saadud palgatulu kokku	24 519 879	28 849 280
Vahe	22 143 417	26 438 080
Laekumata sotsiaalmaks	7 307 328	8 724 566
Laekumata sotsiaalmaks isiku kohta	1 667	1 795

2013. aastal jäi dividendide väljamaksete asendamisest juhatuse liikme tasuga laekumata sotsiaalmaksu ligi 8,7 miljonit eurot. Tegemist on summaga, mis omaks suurt rolli riigieelarves. Kindlasti ei tohiks sellist summat tähelepanuta jätta ning tuleks rakendada meetmeid, kuidas vähendada dividendide väljamaksete osakaalu. Tõsiasi on see, et aastalt aastale on dividendide väljamaksete asendamine juhatuse liikme tasuga üha populaarsemaks muutunud. Võrreldes 2012. aastaga on väljamaksed tõusnud ligi 1,4 miljonit eurot.

Dividendide täiendav maksustamine sotsiaalmaksuga on saanud ajaga selgemaks, kuid probleem selget lahendust pole saanud hoolimata antud teema aktuaalsusest ning faktist, et juhatuse liikme tasu asendamine dividendidega on muutumas järjest populaarsemaks. Füüsilisele isikule palga maksmine dividendidena ettevõtete kaudu on Eestis üsna levinud praktika, mida kasutavad näiteks arstid ja advokaadid. Ametlikult makstakse miinimumpalka, põhisumma aga võetakse välja dividendidena, mis on praegu sotsiaalmaksuvaba.

Ainuke teadaolev muudatus, mis on otseselt dividendide väljamaksete vähendamisele mõeldud on Eesti Maksu- ja Tolliameti koostatud juhend töötasu ja juhatuse liikme tasu eristamine dividendidest. Seal on öeldud, et dividendid võidakse lugeda palgatuluks, kui juhatuse liikmele ei maksta tasu või töötajale töölepingu töötasu, või makstakse väga vähe. Samuti võtab maksuhaldur arvesse seda, kas ja kui suures mahus on äriühingu omaniku aktiivne tegevus otseses

seoses äriühingu kasumi tekkimisega, millist tööd omanik äriühingus teeb või kui palju talle selle eest tasu makstakse.

Rahvusvahelise maksuõiguse ühingu Eesti töögrupp märkis, et palga- ja kapitalitulu maksustamise suur erinevus võib kuritarvitamise korral luua ebaausaid konkurentsieeliseid ning juhend ei saa olla nagu seadus, millest lähtuvalt teha maksuotsuseid. Seega maksustamispoliitika juhendist ei piisa⁶⁷.

Üheks võimaluseks oleks dividendide täiendav maksustamine sotsiaalmaksuga, mis oleks üheks võimaluseks, suurendada Haigekassa tulubaasi. Kuid paljude ettevõtjate arvates mõjuks dividendide täiendav maksustamine ettevõtluskeskkonnale pärssivalt ning annaks negatiivse signaali välisinvestoritele ja peletaks siit investeeringud.

Dividendide täiendaval maksustamisel sotsiaalmaksuga ei saa märkimata jätta, et dividendide puhul on tegemist siiski passiivse tuluga. Passiivne tulu on omanikutulu, mis on maksustamisel soodsam ning selle saamise aluseks on üksnes osalus äriühingus. Samas kui töötasu või juhatuse liikme tasu on aktiivne tulu, kuna see tekib töö või teenuse osutamisest ja selle puhul makstakse ka sotsiaalmaksu⁶⁸.

Üheks lahenduseks võib pidada füüsilise isiku dividende maksustada sotsiaalmaksuga ja samal ajal kehtestada sotsiaalmaksu lagi. Mõistlik on seada piir näiteks 15 000 euro juurde aastas, millest suurem summa jääks endiselt sotsiaalmaksuvabaks. Selline lähenemine lähtub eeldusest, et kõik tulu teenivad eraisikud annavad oma panuse ravi- ja pensionikindlustusse. Praegu on meil hulk inimesi, kes tulu teenivad, aga sotsiaalmaksu ei maksa. Kõnealuse muudatuse korral oleks inimese enda asi, missugustest allikatest (palk, dividendid vm) tema sissetulek kujuneb, kuid kui ta pole maksnud sotsiaalmaksu kuni 15 000 eurose aastatulu pealt, siis määratakse talle tuludeklaratsiooni põhjal vastavalt teenitud tulu suurusele 33% sotsiaalmaksu juurde.

⁶⁷ <http://www.maksumaksjad.ee/PDFdocs/IFA_Eesti_arvamus_MTA20090918.pdf> (11.05.2014)

⁶⁸ Maksumaksja, „Dividendide ja töötasu eristamise juhend“, <www.maksumaksjad.ee/PDFdocs/MTA_juhen_170709.pdf> (28.02.2014)

Teiseks lahenduseks oleks maksustada sotsiaalmaksuga ainult teatud osa dividendide näiteks ebaseaduslikult väljamakstud dividendid. Ebaseaduslik kasumi jaotamisega on vastavalt MKS § 83 lg 1 tegemist siis, kui on tegemist äriseadustikus sätestatud protseduurireeglite rikkumisega⁶⁹:

- puudub üldkoosoleku otsus;
- osanikule on tehtud väljamakse, mida tal ei olnud õigust saada;
- äriühing oli kahjumis;
- dividende maksti enne majandusaasta lõppu.

Kolmandaks ettepanekuks on seaduse muudatus. Enne vastavat seadusemuudatust on makstud dividendide ümberkvalifitseerimist raske hinnata. Ühe näite võib tuua, kui 2.juunil 2009 jõustus Tallinna ringkonnakohtu otsus, millega tühistati üks sellistest maksuotsustest. Kohus nõustus maksuhalduri seisukohaga, et majanduslikust sisust lähtumise põhimõtte tõttu võib hinnata, kas väljamakse näol on tegemist dividendi, juhatuse liikme tasu või töötasuga. Sellest hoolimata tühistas kohus maksuotsuse⁷⁰.

Kohus leidis, et ümberkvalifitseerimine võib olla võimalik juhul, kui vajalikud täpsustused oleks reguleeritud seaduses. Maksuotsus kuulus tühistamisele ka põhjusel, et maksuotsuses ei olnud kasutatud metoodika osas piisavalt põhjalik. Kohus leidis, et eeltoodu tõttu pole maksukohustuse suurus prognoositav ning ümberkvalifitseerimine ei ole põhjendatud⁷¹.

2013. aastal oli 8381 füüsilist isikut, kes said dividendide väljamakseid, kellest 4860 ei saanud töötasu ega ka juhatuse liikmele vastavat tasu. Enim isikuid jäi gruppi, kus dividendide väljamaksed jäid vahemikku 1001-10 000 eurot. Tegevusalade lõikes selgus, et suurimale arvule isikutest makstakse dividende hulgikaubanduses v.a mootorsõidukid ja mootorrattad, ehituses ja peakontorite tegevuses (juhtimisalane nõustamine). 2013. aastal jäi dividendide väljamaksete asendamisest juhatuse liikme tasuga laekumata sotsiaalmaksu ligi 8,7 miljonit

⁶⁹ Maksukorraldusseadus, § 83 lg 1.

⁷⁰ Maksu- ja Tolliameti Põhja maksu- ja tollikeskuse, OÜ Wasp Project, kohtuasja nr. 3-08-364, Tallinna Ringkonnakohtus, kohtuotsus, 04.03.2009, lk. 2.

⁷¹ Loor, K., Raudsepp, P., <<http://e24.postimees.ee/128579/sorainen-dividendide-palgana-maksustamine-selget-lahendust-ei-saanud>> (3.05.2014)

eurot. Tegemist on summaga, mis omaks suurt rolli riigieelarves. Kindlasti ei tohiks sellist summat tähelepanuta jätta ning tuleks rakendada meetmeid, kuidas vähendada dividendide väljamaksete osakaalu. Kõige tõenäolisemate lahendustena võib tuua välja maksustada isiku dividende sotsiaalmaksuga ja samal ajal kehtestada sotsiaalmaksu lagi. Samuti võiks olla lahenduseks maksustada täiendavalt sotsiaalmaksuga ainult ebaseaduslikult väljamakstud dividende.

KOKKUVÕTE

Dividendide täiendav maksustamine sotsiaalmaksuga on saanud ajaga selgemaks, kuid probleem selget lahendust pole saanud hoolimata antud teema aktuaalsusest ning faktist, et juhatuse liikme tasu asendamine dividendidega on muutumas järjest populaarsemaks. Füüsilisele isikule palga maksmine dividendidena ettevõtete kaudu on Eestis üsna levinud praktika, mida kasutavad näiteks arstid ja advokaadid. Ametlikult makstakse miinimumpalka, põhisumma aga võetakse välja dividendidena, mis on praegu sotsiaalmaksuvaba.

Teema aktuaalsus seisneb selles, et 2013. aastal pöörati suurt tähelepanu dividendide täiendavale maksustamisele sotsiaalmaksuga, kuid endiselt kasutavad paljud juhatuse liikmed võimalust võtta juhatuse liikme tasu välja dividendidena. Taolise tegevuse eesmärgiks on riigile sotsiaalmaksu tasumisest pääsemine. Dividendide väljamakse maksustatakse vaid tulumaksuga, kuid töölepingu alusel kui ka juhatuse liikmele makstavalt tasult maksustatakse lisaks sotsiaalmaksule ka tulumaksu, pensionikindlustusmaksu ja töötuskindlustusmaksu.

Lõputöö uudsus seisneb selles, et varem pole Sisekaitseakadeemia teadustöö raames analüüsitud dividendide väljamaksete mõju sotsiaalmaksu laekumisele.

Probleem seisneb selles, et Eesti äriseadustik võimaldab ettevõtjal maksukoormust vähendada asendades juhatuse liikme tasu dividendidega. See on üks viis kuidas maksumaksjad püüavad oma maksukoormust vähendada ja maksudest kõrvale hiilida.

Lõputöö eesmärgiks oli analüüsida dividendide väljamaksete mõju sotsiaalmaksu laekumisele.

Eesmärgi saavutamiseks püstitati neli uurimisülesannet.

Esimeseks uurimisülesandeks oli selgitada maksuaugu mõiste ja olemus. Maksuauguks nimetatakse laekumata jäävaid, väljapetetu või välditu makse. Eestis jäi 2012. aastal saamata ligi 433 miljonit eurot maksutulu. Suurima puudujäägi moodustas käibemaks 46%, millele järgnesid sotsiaalmaks 22% ning füüsilise isiku tulumaks 16%. Maksuhalduril on olemas küll õiguslik raamistik, mis annab talle piisavad volitused ja näeb ette petturitele korralikud karistused, kuid sellest hoolimata on riigi laekumata jäävate maksude osakaal liiga suur, et asi sinna paika jätta. Laekumata maksude vähendamiseks 2014. aastal on toodud sisse muudatused KMD INF, töötajate registreerimise süsteem ning karmimad karistused.

Teiseks uurimisülesandeks oli anda ülevaade maksudest kõrvalehoidumise põhjustest. Maksude vältimine ja maksudest kõrvalehoidumine on teadlikud tegevused, mille eesmärgiks on maksude vähendamine. Teadlikult ja tahtlikult rikub seadust ainult maksudest kõrvalehoiduja. Isiku valmidus makse maksta kujuneb tema sotsiaalselt õpitud normidest. Maksudest kõrvalehoidumise peamiseks põhjusteks on majanduslikud-, poliitilised-, sotsiaalpsühholoogilised-, ja juriidilised mõjutegurid. Selge on see, et maksudest kõrvalehoidumine ei kao kuhugi ning maksupettuste vähendamiseks ei piisa sellest, kui avastad toimepandud kuriteod ja nõuad sisse maksmata jäänud maksud. Seadus peab reaalselt toimima ehk õigusrikkuja peab tunnetama karistuse vältimatust. Tuleb rakendada efektiivseid meetmeid mitte ainult maksupettuste vastu võitlemiseks vaid ka ennetamiseks ja vältimiseks.

Kolmandaks uurimisülesandeks oli anda ülevaade dividendi mõistest ja õiguslikust raamistikust Eestis. Dividend on väljamakse, mida tehakse juriidilise isiku pädeva organi otsuse alusel puhaskasumist või eelmiste majandusaastate jaotamata kasumist ning mille aluseks on dividendi saaja osalus juriidilises isikus (aktsiate või osade omamine, täis- või usaldusühingu osanikuks või tulundusühistu liikmeks olemine või muud osaluse vormid vastavalt äriühingu asukohamaa seadustele). Dividendi väljamakse peab olema tehtud kasumist. Eesti juriidilistel isikutel peab majandustegevuse tuleml (kasum, kahjum) selguma raamatupidamise aastaaruandest.

Neljandaks uurimisülesandeks oli uurida dividendide maksmist Eestis ja kui suurt mõju avaldavad dividendide väljamaksed sotsiaalmaksu laekumisele. 2013. aastal oli 8381 füüsilist isikut, kes said dividendide väljamakseid ning kellest 4860 ei saanud töötasu ega ka juhatuse liikmele vastavat tasu. Enim isikuid jäi gruppi, kus dividendide väljamaksed jäid vahemikku 1001-10 000 eurot. Tegevusalade lõikes selgus, et suurimale arvule isikutest makstakse dividende hulgikaubanduses v.a mootorsõidukid ja mootorrattad, rajatiste ehituses, peakontorite tegevus (juhtimisalane nõustamine). 2013. aastal jäi dividendide väljamaksete asendamisest juhatuse liikme tasuga laekumata sotsiaalmaksu ligi 8,7 miljonit eurot. Tegemist on summaga, mis omaks suurt rolli riigieelarves. Kindlasti ei tohiks sellist summat tähelepanuta jätta ning tuleks rakendada meetmeid, kuidas vähendada dividendide väljamaksete osakaalu. Kõige tõenäolisemateks lahendusteks võib esiteks tuua välja füüsilise isiku dividende sotsiaalmaksuga maksustamine ja samal ajal kehtestada sotsiaalmaksu lagi. Samuti võiks olla lahenduseks maksustada täiendavalt ainult ebaseaduslikult väljamakstud dividendide.

Edaspidi vajab täiendavat analüüsimist dividendide täiendav maksustamine sotsiaalmaksuga, kuna antud töös keskenduti dividendide väljamaksete mõjule sotsiaalmaksu laekumisele. Lisaks aitaks lõputöös analüüsitud probleem enne kohtuvaidlusi vältida nende seadusega täpsem reguleerimine või vastavate juhendmaterjalide koostamine.

SUMMARY

The graduation thesis has been written on the topic „The influence of dividend disbursement on the accrued social tax”. It has been written in Estonian and consists of 39 pages. The author has used 37 sources, which all have been referred to in the text.

The subject is topical because in year 2013 dividends additional taxation with social tax was under high attention. Nevertheless, many of the board members use the opportunity to take dividends instead of salary or board member remuneration. The factor of such behavior is that dividends are taxed only with income tax. But at the same time salary and board member remuneration is taxed with pension insurance, social-, income- and unemployment insurance tax.

The purpose of this graduation thesis is to comparably analyze the influence of dividend disbursement on the accrued social tax:

1. Gives a high-level overview of the concept and nature of tax cap.
2. Gives a high-level overview of the concept and nature of tax evasion.
3. Gives a high –level overview of the concept and nature of dividend.
4. Analyzes the influence of dividend disbursement on the accrued social tax.

The author has come to the conclusion that the financial loss that is caused by dividends disbursement is considered to be too large to leave the subject without any attention. The comparison of year 2012 and 2013 showed that replacing dividends disbursement with salary or board member remuneration has increased 1,4 million euros in a year. Instructions of distinguishing dividends from salary and board member remuneration that was made by Tax-, and Custom Board is considered to be not enough. New measures should be implement.

VIIDATUD ALLIKATE LOETELU

1. Al-Malkawi. H-A.N., Rafferty. M., Pillai. R., *Dividend Policy: A Review of Theories and Empirical Evidence* (International Bulletin of Business Administration, 2010).
2. Autori koostatud.
3. Elrich, T., „Taunitavad tegevused maksunduses, nende vastased meetmed“, lõputöö, Tartu Ülikool (2001).
4. Eversheds International, „Pahauskselt tegutsev aktsionär puhtalt ei pääse“ (2012),
<http://www.eversheds.com/global/en/what/articles/index.page?ArticleID=en/global/Estonia/ee/MJ_Hea_usu_pm>
5. Frankfurter. G. M., Wood. B. G., Wansley. J., *Dividend policy: theory and practice* (Academic press, 2003).
6. Kask. K., „Dividendipoliitika“ (2001)
<<http://www.local.ee/siim/ained/2001kevad/finantsjuhtimine/4-dividendipoliitika.pdf>>
7. Kask, G., „Maksudest kõrvalehoidumise piiritlemis- ja hindamiskriteeriumid Eesti ja Euroopa maksuõiguse näitel“ magistritöö, Tartu Ülikooli Õigusteaduskond (2010).
8. Kent Baker . H., *Dividends and dividend policy* (John Wiley & Sons, Inc, 2009).
9. Kurist, A., „Maksumõisted selgeks!“, *Maksumaksja* (2010), nr 3.
10. Kusma, M., <<http://www.stat.ee/72408>> (18.05.2014)

11. Käibemaksuseadus, 10.12.2013, jõustunud 01.01.2011 – RT 2003, 82, 554 ... RT I, 18.02.2014.
12. Lease, R. C., John. K., Kalay. A., Loewenstein. U., Sarig., O. H. *Dividend policy: its impact on firm value* (Harvard Business School Press, 2000).
13. Lehis. L, *Maksuõigus*, (Juura Kirjastus, 2009).
14. Lillemets, K., „Maksumoraal, selle mõjutegurid, hindamise võimalused ja probleemid Eesti näitel“, Tallinna Tehnika Ülikool.
15. Loor, K., Raudsepp, P., <<http://e24.postimees.ee/128579/sorainen-dividendide-palgana-maksustamine-selget-lahendust-ei-saanud>> (3.05.2014)
16. Maksukorraldusseadus, Maksukorralduse seadus, 20.02.2002, jõustunud 01.02.2014 – RT I 2002, 26,150 ... RT 31.01.2014.
17. Maksu- ja Tolliamet, „Maksu- ja Tolliameti 2013 aasta pressikonverents“ (2014), <<http://www.emta.ee/index.php?id=4006>>
18. Eesti Maksu- ja Tolliamet, „Maksu- ja Tolliameti arengukava 2013-2016“ (2014), <www.emta.ee/doc.php?34037>
19. Eesti Maksu- ja Tolliamet, „KMD INF- mis ja milleks“ (2014), <www.emta.ee/doc.php?34896>
20. Eesti Maksu- ja Tolliamet, „Töötamise registreerimise ülevaade“ (2014), <www.emta.ee/doc.php?34613>
21. <http://www.maksumaksjad.ee/PDFdocs/IFA_Eesti_arvamus_MTA20090918.pdf> (11.05.2014)
22. Maksumaksja, „Dividendide ja töötasu eristamise juhend“ (2009), <www.maksumaksjad.ee/PDFdocs/MTA_juhen_170709.pdf>

23. Maksu- ja Tolliameti Põhja maksu- ja tollikeskuse, OÜ Wasp Project, kohtuasja nr. 3-08-364, Tallinna Ringkonnakohus, kohtuotsus, 04.03.2009, lk. 2.
24. Maksu- ja Tolliameti, „Strateegiline baasanalüüs 2013“, (02.05.2014)
25. Mereste, U., *Majandusleksikon I* (Eesti Entsüklopeedia kirjastus, 2003).
26. Musgrave, R.A., *Public finance in theory and practice* (New York: McGraw-Hill Book Company, 1989)
27. Orro, E., „Varimajandus Eestis 2012“, *Eesti Konjunktuuriinstituut* (2013), lk 4.
28. Pedak, K., „Ülevaade maksumuudatustest Soomes alates 2012 aastast“ (2012), <<http://blog.hedman.ee/2012/02/ulevaade-maksumuudatustest-soomes-alates-2012-aastast/>>
29. Pikamäe, T., Nurk, A. „Dividendide maksustamisest kehtiva tulumaksuseaduse põhjal“, *Raamatupidamisuudised*, 2000, nr 5, lk. 43-49
30. Rahandusministeerium, „Tulumaks“ (2013), < <http://www.fin.ee/281/>>
31. Sadilov, M., „Maksustamine ning aktsiisid Eestis“, bakalaureusetöö, Tartu Ülikooli Pärnu kolledž (2012).
32. Sotsiaalmaksuseadus, 13.12.2000, jõustunud 01.01.2001 – RT I 2000, 102, 675 ... RT I, 10.01.2014.
33. Stahlman, R., „Käibemaksu alalaekumine Eestis“ Bakalaureusetöö, Tartu Ülikool Majandusteaduskond (2013).
34. Stiglitz, J.E., *Ühiskondliku sektori ökonomika* (Tallinn: Külim, 1995).
35. Trumm, K., „Dividendipoliitika Eesti ettevõtetes ja seda mõjutavad tegurid“ magistrیتöö, Tartu Ülikooli Majandusteaduskond (2010), lk 26.
36. Tulumaksuseadus, 15.12.1999, jõustunud 01.01.2000 – RT I 1999, 101,903 ... RT 31.12.2004.

37. Wiemer, J., Diel, S., „Strategies for share buybacks“, Journal of Corporate Treasury Management, 2008, lk. 297
38. Äriseadustik, 15.02.1995, jõustunud 01.09.1995 – RT I 1995, 26, 355 ... RT 03.06.2012.

TABELITE JA JOONISTE LOETELU

Joonis 1.1 Maksude laekumine 2012- 2013. aastal **Error! Bookmark not defined.**

Tabel 1. Isikute arv, kes on saanud dividende. 27

Tabel 2. Isikud, kes on saanud dividende. 27

Tabel 3. Isikud, kes on saanud vaid dividende, dividendide suuruse lõikes. 27

Tabel 4. Laekumata sotsiaalmaks dividendide maksmisest palga asemel. 28